

2. Таланова Ж. В. Болонська інтеграція докторської підготовки: редукція чи розвиток для України? / Ж. В. Таланова. Вища шк. 2010. № 7–8. С. 96–107.
3. Чепига Нова концепція навчання і виховання докторантів (PhD) / М. Чепига. Вища шк. 2008. № 7. С. 9–12.
4. Henkel M (2000) Academic identities and policy change in higher education. Jessica Kingsley, London.
5. Jazvac-Martek M et al (2011) Tracking doctoral student experience over time: cultivating agency in diverse spaces. In: McAlpine L, Amundsen C (eds) Doctoral education: research-based strategies for doctoral students, supervisors and administrators. Springer, The Netherlands, pp 17–36.
6. Sweitzer V (2009) Towards a theory of doctoral student professional identity development: a developmental networks approach. J High Educ 80(1):1–33.
7. Аналітичний звіт «Україна 2022: Як не втратити свій шанс стати сильною державою». URL: <https://uifuture.org/publications/ukrayina-2022-yak-ne-vtratyty-svij-shans-staty-sylnoyu-derzhavoyu/> (дата звернення: 26.08.2022).

ДЕЯКІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Самко А.М.

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу андрагогіки
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна
Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна*

Післядипломна педагогічна освіта як органічна складова системи безперервної освіти спрямована на поглиблення, розширення й оновлення професійних знань, умінь і навичок, розвиток професійно важливих якостей фахівців, які здійснюють науково-педагогічну діяльність. Одним із головних напрямів професійного зростання педагога у сфері освіти дорослих є розвиток андрагогічної компетентності, що передбачає зміну стандартних форм і методів роботи з дорослими, спонукаючи до активності, пошуку спільних рішень, прояву свого потенціалу, розвитку професіоналізму.

У контексті нашого дослідження, серед актуальних тенденцій розвитку андрагогічної компетентності педагогів можна виокремити цифрову компетентність та професійну мобільність. Цифрова компетентність заслуговує на особливу увагу – у 2006 р. Європейським парламентом і Радою ЄС вона названа однією з ключових компетентностей для навчання впродовж життя. Саме вона дає можливість особистості бути сучасною, активно діяти в інформаційному середовищі, використовувати новітні досягнення техніки у своїй професійній діяльності.

На думку науковців [2, с. 3], цифрова компетентність педагога має забезпечувати розвиток широкого спектра всіх її складових – від медіаграмотності до опрацювання та критичного оцінювання інформації, безпеки та співпраці в мережі Інтернет до знань про різноманітні цифрові технології й пристрої, вміння послуговуватися відкритими ресурсами та технологіями для професійного розвитку, формування навичок ефективного користування цифровими технологіями й сервісами в навчальних і життєвих ситуаціях для розв'язання різних проблем та завдань, подолання професійних проблем за допомогою цифрових технологій.

Цифрова компетентність в професійній діяльності андрагога передбачає впевнене й водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Вона пов'язана з інформаційною й медіаграмотністю, навичками безпеки в Інтернеті та кіберпросторі, розумінням етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

Стрімкий прогрес цифрових технологій і нові вимоги суспільства потребують від андрагога постійного вдосконалення цифрових компетентностей. Крім базових цифрових компетентностей (підготовка текстових документів, порівняльних таблиць, презентацій, тестів тощо), педагог повинен володіти інноваційними практиками для впровадження таких моделей навчання, як адаптивне навчання, синхронне й асинхронне навчання, змішане навчання, самостійно спрямоване навчання, дистанційне навчання, хмарне та мобільне навчання, віртуальний клас, перевернутий клас, система управління e-learning, система управління навчальним процесом, персоналізація, цифровий сторітеллінг тощо [4]. Тому для андрагога нагальною потребою є формування його цифрової компетентності.

Отже, цифрова компетентність андрагога має забезпечувати розвиток широкого спектра всіх її складових – від медіаграмотності до опрацювання та критичного оцінювання інформації, безпеки та

співпраці в мережі Інтернет до знань про різноманітні цифрові технології й пристрої, вміння послуговуватися відкритими ресурсами та технологіями для професійного розвитку.

Також зупинимося на тенденції професійної мобільності, яка на сьогоднішній день є досить актуальною, оскільки навчальним закладам потрібні спеціалісти, які здатні ефективно використовувати професійні знання та уміння, опанувати передові знання та інноваційні технології педагогічної роботи, прагнути професійного самовдосконалення. Сучасні зміни в освіті відповідно мобілізують професійні компетенції педагога, актуалізують інші цінності й нове бачення себе у професії. Наразі професійна мобільність відіграє надзвичайно важливу роль у сучасному соціумі в умовах конкуренції на ринку праці, яка сприяє підготовці нової генерації педагогічних кадрів, спрямованих на особистісно-професійний саморозвиток.

Професійна мобільність нами розглядається як інтегративна, динамічна якість особистості, яка поєднує в собі успішність адаптації у професійному середовищі, сформовану внутрішню потребу особистості у змінах, готовність до самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації, що забезпечує стабільність розвитку фахівця та активну професійну позицію.

Для того, щоб бути успішним та затребуваним, сучасний фахівець, і особливо андрагог, повинен мати визначені особистісні якості: бути рухливим, динамічним, готовим до будь-яких змін, уміти швидко адаптуватися до інноваційних змін освітнього середовища, виявляти гнучкість, мобільність та дивергентність мислення. Професійно мобільний фахівець самостійно вибудовує освітню траєкторію професійного розвитку; володіє інформаційними технологіями; швидко адаптується до мінливих умов середовища; володіє базовими знаннями; мотивований на самоосвіту; професійно придатний; вміє працювати в колективі.

Як зазначають науковці [3], професійна мобільність проявляється в професійній діяльності та забезпечує самовизначення, самореалізацію в житті й праці на основі сформованості ключових компетенцій та базових професійних (ключових) кваліфікацій і прагненні особистості змінити не тільки себе, а й професійне поле та життєве середовище.

Професійна мобільність виявляється на різних рівнях:

– *на рівні особистісних якостей* (комунікативність, самостійність, критичність мислення, здатність до самопізнання та саморозвитку тощо);

– *на рівні характеристик діяльності* (цілевизначення, прогнозування, креативність, рефлексивність тощо);

– на різні процесів перетворення власної особистості, діяльності та навколишнього середовища.

Основними функціями професійної мобільності є: реагування на соціально-економічні зміни в суспільстві; адаптація особистості в мінливих умовах; реалізація особистості в професійній діяльності.

Дослідники [1] вважають, що формами розвитку професійної мобільності педагогів у системі освіти можуть бути:

– інноваційна педагогічна діяльність, що проявляється в застосуванні нових форм, методик, технологій навчання, впровадженні педагогічних інновацій;

– засвоєння суміжних педагогічних спеціальностей і сфер педагогічної діяльності, здійсненої на основі отриманої базової педагогічної освіти;

– управлінська діяльність у сфері освіти;

– підвищення кваліфікації, що сприяє професійному становленню особистості й конкурентоспроможності у сучасних умовах;

– взаємодія з професійно-педагогічною спільнотою, що в свою чергу забезпечує розвиток соціального партнерства в освітньому процесі;

– опанування іншими професіями.

Професійна мобільність андрагога проявляється в його професійній діяльності та забезпечує самовизначення й самореалізацію на основі сформованості загальнокультурних і професійних компетентностей: загальних і спеціальних, в залежності від соціального запиту та конкретних освітніх потреб дорослих учнів. Андрагогічна компетентність дає змогу педагогу успішно реалізовувати різноманітні види професійної діяльності (викладацька, організаторська, науково-дослідницька, управлінська, рефлексивна), застосовувати набуті знання, практичні уміння та навички.

Отже, професійна мобільність андрагога (як інтегративна якість особистості) передбачає здатність гнучко адаптуватися до зміни форм, змісту й умов професійно-педагогічної діяльності, готовність до системної самоосвіти, що може вироблятися в ході безперервної професійно-педагогічної підготовки.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що цифрова компетентність та професійна мобільність педагогів системи післядипломної педагогічної освіти є важливими тенденціями формування та розвитку їх андрагогічної компетентності, а також системоутворювальними складовими готовності педагогів до андрагогічної діяльності.

Література:

1. Гринько В.О. *Психологічні засади розвитку професійної мобільності викладача вищої школи* : дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Волинський національний університет ім. Л. Українки, Луцьк, 2012. 209 с.
2. Морзе Н. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника (проект). *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2019. Спецвип. С. 1–53.
3. Сушенцева Л.Л. *Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика* : монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с.
4. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи. 2019. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718371>

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НАВИЧОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ НИМИ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

Сапарова А.О.

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри теоретичних та приватноправових дисциплін
ПЗВО «Київський міжнародний університет»
м. Київ, Україна*

Вкотре в своїй історії Український народ постає перед цивілізаційним вибором – якою буде і чи буде взагалі наша країна, які смисли і наративи будуть творити соціальність на нашій землі. Величезні кров і страждання щоденно сплачуються за право мати власну історію і власне майбутнє. Ця жертвовність конвертується у час, який в нас є для усвідомлення себе, й для творення нашої країни через перемогу у війні з тією силою, яка заперечує сам факт нашого існування, й яка хоче викреслити саму згадку про нас зі сторінок історії. У війні перемагає той, хто створює новий світ. Україна декларує, що це має бути європейський світ. Україна має стати новим «місцем збірки» Європи.

Європейський світ – це світ, створений правом. Дихотомія «Європа – не Європа» без жодних перебільшень конвертується у дихотомію «право – неправо». Європа твориться лише засобами права, через долучення до парадигми оволодіння цим мистецтвом доброго і